

רע"פ 9177/20 - מתן אלזאם נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 9177/20

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המבקש: מתן אלזאם

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה ב-ע"פ 38968-09-20 מיום 19.11.2020 שניתן על ידי סגן הנשיא א' אליקים והשופטים ת' נאות-פרי ו-א' פורת

בשם המבקש: עו"ד שגיא מלח

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (סגן הנשיא א' אליקים והשופטים ת' נאות-פרי ו-א' פורת) בע"פ 38968-09-20 מיום 19.11.2020, בגדרו נדחה ערעור המבקש שעלגזר דינו של בית משפט השלום בחיפה (השופטת הבכירה א' קנטור) בת"פ 40100-07-19 מיום 6.8.2020.

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום מתוקן המייחס לו עבירה של חבלה חמורה, לפי סעיף 333 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

על פי המתואר בכתב האישום, ביום 4.2.2018 הגיע המבקש יחד עם שניים נוספים למקום שבו שהה המתלונן- קטין, יליד שנת 2003, יחד עם חברו. כתב האישום מתאר כי "המתלונן פנה אל [המבקש] בדברים", ובעקבות כך התפתח ביניהם עימות שבמהלכו הנחית המבקש מכת אגרוף על עינו השמאלית של המתלונן. כתוצאה מעוצמת המכה המתלונן נפל ארצה, ונגרמו לו בין היתר, שבר ברצפת ארובת העין ודימומים שונים בקרבת מקום, אשר בגינם נזקק לאשפוז.

3. ביום 24.11.2019 הודה המבקש במיוחס לו בכתב האישום. בו ביום הורה בית משפט השלום על הפנייתו לשירות המבחן "על מנת שיחווה דעתו בעניינו של הנאשם [המבקש -י' א'] לרבות בסוגיית אי ההרשעה".

4. בתסקיר מיום 2.7.2020 העריך שירות המבחן כי "קיים סיכון נמוך להישנות התנהגות אלימה" מצד המבקש. זאת, בין היתר לנוכח ניהול ההליך המשפטי אשר היווה גורם מרתיע עבורו, תפקודו התקין במהלך שירותו הצבאי, ומאפייני אישיותו.

לאור האמור, ובשים לב להיעדר עבר פלילי בעניינו, הבנתו את הפסול שבהתנהגותו, והשלכות אפשריות של הרשעתו על עתידו התעסוקתי, המליץ שירות המבחן על סיום ההליך ללא הרשעה, לצד הטלת צושל"צ בהיקף של 120 שעות, ומתן פיצוי למתלונן.

5. בגזר דינו עמד בית משפט השלום על חומרת העבירה שבה הורשע המבקש, והתוצאות הקשות שנגרמו לקורבן העבירה, ונקבע כי מתחם הענישה ההולם נע בין 6 ל-15 חודשי מאסר בפועל.

אשר לנסיבותיו של המבקש, צוין כי הלה הודה בהזדמנות הראשונה, נטל אחריות על מעשיו והביע צער וחרטה כנים. על אף זאת, וחרף עברו הפלילי הנקי; תרומתו לחברה במסגרת שירותו הצבאי הפעיל; והתרשמותו של בית המשפט כי מדובר במעידה חד פעמית מצד המבקש, דחה בית המשפט את המלצת שירות המבחן והרשיע את המבקש בדינו.

נקבע כי לנוכח עבירת האלימות החמורה המיוחסת למבקש, הפגיעה הקשה במתלונן, והיעדר ראיות לפגיעה חמורה בשיקום המבקש, כנטען, הרי שלא התקיימו שני התנאים שנקבעו בע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337 (1997) (להלן: הלכת כתב) לביטול הרשעה.

עם זאת, לנוכח המלצת שירות המבחן סבר בית המשפט כי יש לחרוג לקולא ממתחם הענישה, ועל כן גזר על המבקש 6 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים, לבל יעבור עבירת אלימות נגד גופו של אדם; 120 שעות של"צ; ופיצוי בסך 3,000 ש"ח למתלונן. זאת, תוך שהודגש, כי נסיבותיו האישיות של המבקש, הגם שאינן מצדיקות הימנעות מהרשעתו, יש בהן כדי להצדיק חריגה ממתחם העונש משיקולי שיקום.

6. בית המשפט המחוזי דחה את ערעורו של המבקש, תוך שקבע, כי בעבירות אלימות מהסוג שבו הורשע המבקש, לא ניתן לסיים את ההליך בלא הרשעה מבלי לפגוע בשיקולי הענישה הרלוונטיים. זאת, כחלק ממדיניות שמטרתה להדגיש את חומרתן הרבה של עבירות האלימות.

7. מכאן הבקשה שלפניי.

לטענת המבקש, הבקשה דנן חורגת מעניינו הפרטני, ועוסקת בכלל החיילים המשרתים בשירות סדיר, אשר מתקשים לטעון לקיומו של נזק מוחשי וקונקרטי שעלול להיגרם להם כתוצאה מהרשעתם. נטען, כי יש לפרש את הלכת

כתב באופן מרחיב, כך שיתאפשר לחיילים המשרתים שירות סדיר לטעון כי הרשעה עלולה לפגוע בהם באופן ממשי, גם בלי להוכיח את הפגיעה הקונקרטית שתיגרם להם.

עוד נטען, כי בית משפט זה החיל את הלכת כתבאף בנסיבות חמורות מענייננו, ומשכך שגה בית המשפט המחוזי כאשר קבע כי סוג העבירה אינו מאפשר את סיום ההליך דנן בלא הרשעת המבקש.

לבסוף נטען, כי לנוכח נסיבותיו האישיות של המבקש, הרי שהבקשה מעוררת "בעיה אנושית - מצפונית" המצדיקה מתן רשות ערעור. זאת, בין היתר לנוכח גילו הצעיר בעת ביצוע העבירות- חודשיים בלבד לאחר שמלאו לו 18 שנים; היעדר עבר פלילי בעניינו; חרטתו הכנה על מעשיו; שירותו המלא בצה"ל; ורצונו להמשיך לשרת בצבא בשירות קבע, דבר אשר עלול להימנע ממנו עקב הרשעתו.

8. דין הבקשה להידחות.

הלכה ידועה היא כי רשות לערער "בגלגול שלישי" תינתן במקרים נדירים שבהם מתעוררת שאלה משפטית בעלת חשיבות ציבורית, או כאשר קיים חשש לעיוות דין או אי צדק קיצוני שנגרם למבקש (רע"פ 2937/20 וואלפא נ' מדינת ישראל, בפסקה 9 להחלטתי (19.5.2020)).

הבקשה דנן אינה נמנית עם מקרים אלו. ההחלטה בדבר הרשעת המבקש נטועה היטב בנסיבותיו האישיות ובעבירה שאותה ביצע, וככזו היא אינה חורגת מעניינו הפרטי של המבקש (וראו רע"פ 172/21 פלונינ' מדינת ישראל, פסקה 5 (12.1.2021)).

וביתר פירוט, ההחלטה על ביטול הרשעתו של מי שאשמתו הוכחה בדין, ממוקדת מטבעה באיזון שבין שיקולי שיקומו של הנאשם ובין שיקולי הענישה הנוספים הקשורים לעניין, ובפרט שיקולי ההרתעה והגמול. משכך, הכלל שנקבע בהלכת כתב הוא כי מי שאשמתו הוכחה יורשע בדין, אלא אם כן התקיימו שני תנאים מצטברים: הראשון, כי ההרשעה תפגע בשיקומו באופן ממשי על רקע נסיבותיו האישיות; והשני, כי שיקולי הענישה האחרים, ובפרט שיקולי הגמול וההרתעה, לא ייפגעו כתוצאה מאי ההרשעה (ראו גם ברע"פ 2327/19 אדוארדו נ' מדינת ישראל, בפסקה 11 להחלטתי (19.5.2019)).

לאור האמור, ומשקבע בית המשפט המחוזי כי חומרת העבירה שבה הורשע המבקש אינה מאפשרת לבטל את הרשעתו בלי לפגוע בשיקולי הענישה הנוספים, הרי שלמעשה מתייתר הצורך להכריע בשאלה "העקרונית" שהעלה המבקש - באשר לתנאי שעניינו בהוכחת פגיעה ממשית קונקרטית עוד במהלך שירותו הצבאי.

9. זאת ועוד, איני סבור כי נגרם למבקש עיוות דין או אי צדק כלשהו. כפי שכבר צוין לעיל, ההכרעה בשאלת אי ההרשעה לעולם תהא אינדיבידואלית וקונקרטית, תוך שנלקחים בחשבון שיקולי שיקומו של הנאשם לצד שיקולי הענישה הנוספים הצריכים לעניין.

בנסיבות דנן, לנוכח חומרת העבירה שבה הורשע המבקש - אלימות שהופעלה על ידו כלפי נער בן 14 שנים בלבד, ברחובה של עיר, על רקע עימות מילולי שהתפתח ביניהם - והתוצאות שהותירו מעשיו על המתלונן, איני סבור כי ההחלטה שלא לבטל את הרשעתו, גרמה לו לעיוות דין, ודאי שלא כאשר לא הוכח כי הדבריביא לפגיעה של ממש בשיקומו.

10. לבסוף, לא ניתן להתעלם מכברת הדרך המשמעותית שעבר המבקש מעת ביצוע העבירה ועד לעת הנוכחית. כעולה מהנספחים שצורפו לבקשה, המבקש בחר לשרת שירות קרבי בצה"ל, ולדבריו הוא מעוניין להמשיך ולתרום לביטחון המדינה בעתיד. יש לקוות כי רשויות הביטחון השונות יביאו זאת בחשבון הן ביחס להמשך שירותו בצבא בשירות קבע, והן במגוון תפקידים נוספים שבהם ירצה להשתבץ בעתיד.

11. לאור כל האמור, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, י"ג בשבט התשפ"א (26.1.2021).

שׁוֹפֵט